

רוב ע"ה מעשרין? זהו בעמי הארץ של פעם. אם היום היה לנו אחד מעמי הארץ האלו, של פעם, מיד היו ממנים אותו לרבו! [הוסיף הגר"ח שליט"א: וכן כתב בחזו"א מעשרות סי' ז' סקי"ז ובעוד מקומות].

בספר "זכרון שאול" להגר"ש ברזם זצ"ל (ח"ג עמ' קי"ד) מובא: "שאלתי בנוגע למעשר ראשון, ואמר, שהוא אומר לסוחר שיתן לו בלי מעשר ראשון, אבל העולם סומכים על זה שרושמים את ערך המעשר ראשון בפנקס, דכן כתוב לעשות במקום שאין כהן והתירו"מ מיתקלקלו, ונחשב בזה גם שלו".

בספר הצדיק ר' שלמה בלוך (עמ' ק"י) מובא: פעם סיפר שהגאון בעל חזו"א היה לוקח ממנו קמח שמורה, והיה מבקש ממנו שלא יהיה מעורב בו שום מעשר, ולא רצה לסמוך על תחבולות בקניינים. פעם שאל את החזו"א אם הוא מחוייב ליתן את המעשר ראשון ללוי? והשיבו שהמוציא מחבירו עליו הראיה. שיביאו שטר שהם מיוחסים וניתן להם. וסיפר רבי שלמה להחזו"א, שכאשר גומר לעשר אומר "שיחול באופן המועיל", ונהנה החזו"א מזה.

מעיד רבי יצחק הלברשטט: בבוקרו של יום פורים הכניס החזו"א את ציבור המתפללים לחדרו, והגר"מ דויטש זצ"ל היה שלוחו לחלק "משלוח מנות" לקהל. ברגע שניגש השליח ליתן פרוסת עוגה לאחד הנוכחים, קראו רבינו חזרה, ושאלו: "למה לא שאלת אותי אם זה מעושר?" תמה רבי משה דויטש ושאל: כאן אני צריך לשאול? וכי איזו שאלה יש כאן? הגיב רבינו ואמר: גם כאן צריכים לשאול!

רבי יעקב שכטר ז"ל שאל את רבינו, כשיש הכשר מעולה אם יפריש עוד פעם בביתו, והשיב, שהנהגה טובה היא תמיד להפריש בבית, שיתרגל להפריש תמיד (ס' "תשובות והנהגות" ח"ג סי' ש"מ).

מזן הקה"י העיד שכך היה מעשה בבית רבינו, שהפרישו חלה בשבת ממאפה שההפרשה היתה מצד חומרא (ס' "תולדות יעקב" עמ' ד"ש).

בס' "זכרון שאול" (ח"א עמוד קנ"ב) מובא: "שאלתי פעם, אלה שמעריבים בשמיטה טבק של ששית בשל שביעית ורוב ששית, ודנתי שאין

לאסור, דהם סומכים על המתירין על פי המכירה, והוי ליה כמערב בשוגג. ואמר לי מרן ז"ל: "הם אינם אומרים מותר, אלא פורקים עול, ולא איכפת להם כלל היתר!"

בשנת תש"ה הורו הרופאים על תינוקת בת שנה שצריך להאכילה ירקות. רבי משה טורק שאל לרבינו: האם מותר לי בשביל התינוקת להאכילה ירקות שהם תחת 'היתר מכירה'? בחדרו של רבינו ישבו רבנים צעירים, והשיב לו בתמיהה: וכי שאלה כזאת באים אלי לשאול? [ישב שם הגר"מ דויטש זצ"ל, וכשראה את השואל נבוך, פנה אליו ואמר לו: לא ראית מה שהיה כאן. ישבו פה רבנים חברי הרבנות, ורבינו רצה להראות גודל וחומר מצות קדושת שביעית!] (מפי בעל המעשה).

בספר אחד נמצא כתוב: נשאל אחר ראש השנה של אחת משנות השמיטה, אם מותר לתת לתינוק ירקות של איסור שביעית, מחמת המחסור הגדול של ירקות היתר? והשיב: ילדים אין להם לסבול. קינדער זאל ניט ליידען. הוסיף על זה הגר"ח קניבסקי שליט"א בכת"י: קשה להאמין למעשה זה, ומסתמא היה שם עוד פרטים להתיר, ואין להדפיס כך.

ערב שנת השמיטה תשי"ב, יעץ רבינו לר' יוסף אריה קלרמן ז"ל מכפר הרואה, שהיו לו רפתות ולולים והיה צריך לדאוג לאוכל לבעלי החיים, שיקנה סחורה בא' מישובי הדרום למשך כל שנת השביעית הבאה. בימים ההם היה אסור להעביר סחורות בכמויות גדולות בלתי מבוקרות, והמשאית האחרונה שהביאה סחורה לכפר הרואה נעצרה על ידי הפקחים. נגד ר' יוסף אריה ז"ל הוגש כתב אישום, ואמור היה להישפט בת"א. הגיע יום המשפט, ואת טענתו נימק לפני השופט: הגעתי לארץ כדי לשמור מצוות התלויות בארץ, ובעצת החזו"א הוצרכתי להצטייד בסחורה למשך כל שנת השמיטה, ולא לשם מסחר עשיתי זאת... השופט ששמע את הדברים התרשם וקבע שאם ר' יוסף אריה יביא לו אישור מהחזו"א על כך, ישלחו לדרור. וכך הוה. רבינו ערך מכתב מיוחד עבור השופט, בו אישר את הדברים, והנאשם שוחרר לחפשי. (מבנו הרב דוד קלרמן).

הרב דוד בן ציון קליין, רב דיסודות, מעיד על כמה מהוראות רבינו בנוגע לירק שנבט (=שהציץ מעל פני הקרקע) בשישית, זריעה בשינוי מחזור, ועקירת קוצים מהשדה.